

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Lexikologie

Obrazná pojmenování

Expresivní pojmenování

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Kateřina Francová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

1. Přiřaďte jednotlivá nepřímá pojmenování ke svým příkladům:

RČENÍ	METAFORA	POŘEKADLO	METONYMIE
PŘÍSLOVÍ	SYNEKDOCHA	PRANOSIKA	AFORISMUS
FLOSKULE	KULTURNÍ FRAZÉM		

- a) Chyba lávky.
- b) Každý z nás má moře starostí.
- c) Musíme monitorovat situaci.
- d) Pod touto střechou se žije dobře.
- e) Dvakrát měř a jednou řež.
- f) Kostky jsou vrženy.
- g) Koupil jsem si Havla.
- h) Medardova kápe, čtyřicet dní kape.
- i) Kdo druhému jámu kope, sám do ní padá.
- j) Život je jen náhoda, jednou jsi dole jednou nahoře.

2. Doplňte chybějící přívlastek a vysvětlete význam slovního spojení:
(zajíc, medvěd, pes, hroch)

- a) kůže
- b) služba
- c) oči
- d) úmysly

3. Vysvětlete význam těchto frazémů:

- a) zkouška ohněm
- b) prolomit ledy
- c) mít něco za lubem
- d) kout pikle
- e) vystrkovat růžky
- f) nechat někoho na holičkách
- g) pěšky jako za vozem
- h) dostat čočku
- i) ztratit tvář

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Kateřina Francová.

4. Doplňte chybějící přídavné jméno ke slovnímu spojení:

- a) znamení
- b) vejce
- c) meč
- d) vítězství
- e) dar
- f) chlív
- g) rozhodnutí
- h) vesnice
- i) pata

Který z těchto kulturně historických frazémů byste vybrali pro pojmenování následující situace?

- A) Jediné zranitelné místo našeho týmu bylo podání.
- B) Tento úspěch byl příliš draze vykoupený.
- C) Situace se zdála být lepší, než ve skutečnosti bohužel byla.
- D) Je to geniální nápad, na který může přijít každý.
- E) Zdálo se, že případ nevyřešíme, ale nakonec se našlo moudré rozhodnutí.

5. Vysvětlete cizí frazémy:

1. **Bylo to nepříjemné faux pas pro nás pro všechny.**

2. **Případ se vyřešil lege artis.**

3. **Celý život prožil jako enfant terrible.**

4. **Autor popisuje ve svém románu své alter ego.**

5. **Vysvětlení celé situace bylo dodáno ex post.**

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Kateřina Francová.

6. Na základě osmisměrky správně doplňte pranostiky, které se vážou k různým ročním obdobím:

- Tancují-li v lednu, ať se sedlák po píci ohlíží.
- Jestli únor honí mraky, březen staví
- Panská láska, ženská chuť a březnové není stálé.
- Hodně-li v dubnu vítr duje, se naplňuje.
- Májová vlažička – naroste travička, májový deštiček – poroste
- Červnové večerní – ryb a raků nadělení.
- Červenec nese parna, a medovice, jestli hojný na bouřky a vichřice.
- Když fouká v srpnu, bude dlouho pěkně pak.
- Když křížový se v říjnu ukrývá a nevyhlédá, není daleko od sněhu.
- Jestliže sníh listopadový dlouho zůstane, víc než polím prospěje.
- Prosinec, když mu je zima, halí se v bílý

B	M	S	O	S	H	R	K	N
A	H	N	Ů	J	Ř	H	O	K
K	B	Ě	F	D	M	F	Ž	Z
R	Č	H	I	U	Ě	K	I	J
U	P	U	L	B	N	R	CH	R
P	CH	L	E	B	Í	Č	E	K
O	J	Á	K	O	M	Á	Ř	I
B	L	K	P	A	V	O	U	K
I	C	Y	N	O	C	D	T	O
T	S	V	M	P	Č	L	M	F
Í	A	G	K	Y	P	A	E	B
S	E	V	E	R	Á	K	S	C
D	S	T	O	D	O	L	A	Í

7. Která pranostika by se mohla vázat k následujícímu datu?

19. 11. -
7. 3. -
19. 3. -
8. 6. -
11. 11. -

(otevřená úloha)

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Kateřina Francová.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod